

UNIVERSITY
OF TAMPERE

This document has been downloaded from
TamPub – The Institutional Repository of University of Tampere

 Publisher's version

The permanent address of the publication is
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201406091692>

Author(s):	Kaunonen, Marja; Åstedt-Kurki, Päivi
Title:	Urbaani vanhemmuus projekti - vauvaperheiden hyvinvoinnin tukeminen verkkointervention avulla
Main work:	Julkisen ja yksityisen rajalla : julkisen palvelun muutos
Editor(s):	Anttonen, Anneli; et al.
Year:	2012
Pages:	358-369
ISBN:	978-951-44-8910-5
Publisher:	Tampere University Press
Discipline:	Health care science; Nursing
School /Other Unit:	School of Health Sciences
Item Type:	Article in Compiled Work
Language:	fi
URN:	URN:NBN:fi:uta-201406091692

All material supplied via TamPub is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorized user.

URBAANI VANHEMMUUS -PROJEKTI
– VAUVAPERHEIDEN HYVINVOINNIN TUKEMINEN
VERKKOINTERVENTION AVULLA

Kaunonen Marja & Åstedt-Kurki Päivi

Johdanto

Perhesuhteet ovat muuttuneet viimeisten vuosikymmenten aikana ja perinteisesti äidille kuulunut hoivatyö on jakautunut tasaisemmin vanhempien kesken. Kyse ei ole pelkästään isien osallistumisesta vaan myös siitä, että isät ottavat aikaisempaa enemmän vastuuta lapsen hoidosta. Samanaikaisesti perinteisen sukupolvelta toiselle periytyvän tiedon ja tuen osuus on vähentynyt.

Urbaani vanhemmuus -projektin tarkoituksena oli edistää vauvaperheiden hyvinvointia, puoli vuotta kestävästä täysimetystä ja lapsen imetystä vuoden ikään asti. Interventiotutkimuksessa selvitettiin tekijöitä, jotka ovat yhteydessä vauvaperheen hyvinvointiin ja imetykseen, ja arvioitiin hankkeessa kehiteltyjen interventioiden vaikuttavuutta. Projektin keskeisenä työvälineenä on toiminut vanhemmuutta tukeva verkkopalvelu, www.vauvankaa.fi, joka on mahdollistanut monipuolisen tieto- ja tukipaketin laajalle kohderyhmälle. Projekti toteutettiin vuosina 2006–2010 Tampereen yliopiston hoitotieteen laitoksen, Metropolia Ammattikorkeakoulun, Helsingin ja Uudenmaan sekä Pirkanmaan sairaanhoitopiirien ja Mindcom Oy:n välisenä yhteistyönä.

Projektissa yhdistettiin tutkimus- ja kehittämistyö. Yhteistyökumppanit olivat julkisia palveluntuottajia ja koulutusorganisaatioita. Lisäksi yritys ja niiden yhteistyössä kehittämä verkkopalvelu toimivat julkisten ja yksityisten toimijoiden rajapinnalla. Verkkopalvelussa yhdistyy hoitamisen tuleminen lähemmäksi perhettä, mutta toisaalta myös kaupallisen, systeemin tuottajan toteuttama tekninen sovellus, jolla autetaan sekä perhettä että terveydenhuollon toimijoita ja pyritään lähentämään niitä.

Tutkimuksessa selvitettiin tekijöitä, jotka olivat yhteydessä vauvaperheen hyvinvointiin. Keskeisinä hyvinvoinnin mittareina käytettiin vanhempien näkemystä perheen terveydestä, tyytyväisyydestä vanhemmuuteen ja omiin vauvanhoitovalmiuksiin. Lisäksi tarkasteltiin imetysvalmiuksia ja imetyksen kestoa. Tutkimuksessa käytettiin kvasikokeellista seurantatutkimusasetelmaa, jossa interventio- ja verrokkiryhmän vanhempia seurattiin neljänä eri ajankohtana synnytyssairaalassa sekä lapsen ollessa 6 viikon, 6 kuukauden ja 12 kuukauden ikäinen.

Vauvankaa.fi-verkkopalvelun sisällöt tuotettiin moniammatillisena yhteistyönä tammikuun 2006 ja huhtikuun 2007 välisenä aikana. Pilotoinnin jälkeen sivusto otettiin käyttöön syksyllä 2007. Kyselylomakkeiden viimeistely ja testaaminen tehtiin syksyn 2006 ja kevään 2007 aikana. Interventiosairaaloissa kyselylomakkeita jaettiin 1 400 perheelle ja verrokkisairaaloissa 1 300 perheelle synnyttäneiden vuodeosastoilla, ja seurantatutkimuksen aineisto kerättiin vuosien 2007 ja 2008 aikana.

Projektin tuotoksena julkaistiin valtakunnalliset suositukset imetysohjauksesta syksyllä 2010. Lisäksi siitä on julkaistu tieteellisiä kansainvälisiä ja kotimaisia artikkeleita, ja sen tuloksia on esitetty laajasti kansainvälisissä konferensseissa.

Tässä artikkelissa kuvataan ihmisen ja teknologian vuorovaikutusta käyttäen esimerkkinä Urbaani vanhemmuus -projektin vauvaperheiden tukemista verkkopalvelun avulla.

2) Ihmisen ja teknologian välinen yhteistyö: vauvaperheet kohderyhmänä

Tilastokeskuksen (2010) mukaan 86 % suomalaisista oli käyttänyt internetiä viimeisen kolmen kuukauden aikana ja noin 90 %:lla 16–44-vuotiaista käyttö oli päivittäistä. Internet on yleisimmin viestinnän, asioiden hoidon ja tiedonhaun väline. Keväällä 2010 oli johonkin yhteisöpalveluun (Facebook, Twitter jne.) rekisteröitynyt 42 % 16–74-vuotiaista suomalaisista. Verkko yhteisöihin osallistujat ovat toistaiseksi pääasiassa nuorempia netin käyttäjiä. Kaksi kolmesta nuoresta ja nuoresta aikuisesta seuraa jotain yhteisöpalvelua päivittäin. Informaatioteknologian hyödyntämistä yhteiskunnan palveluissa on korostettu viimeaikaisissa suosituksissa (Arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunta 2008). Myös vauvaperheiden internetin käytön lisääntyminen ja terveydenhuollon resurssien rajallisuus asettavat haasteita internetin hyödyntämiselle vauvaperheiden tukemisessa (Adler & Zarchin 2002, Hudson, Campbell-Grossman, Fleck, Elek & Shipman 2003, Kouri 2006, Madge & O'Connor 2006). Tietokoneavusteisia menetelmiä on käytetty terveystieteiden arvioinnissa (C'de Baca, Lapham, Skipper & Watkins 1997, Thornberry, Bhaskar, Krulewitch, Wesley, Hubbard, Das, Foudin & Adamson 2002) ja vanhempien motivoinnissa (Ondersma, Chase & Svikis 2005). Internetiä hyödyntäviä interventioita on kehitetty lasta odottaville ja terveiden lasten vanhemmille (Sanghavi 2005; Kouri 2006, Wallace, Leask & Trevena 2006), hedelmöityshoitoissa käyville pareille (Wingert, Harvey, Duncan & Berry 2005), sairaiden lasten vanhemmille (Gray, Safran, Davis, Pompilio-Weitner, Stewart, Zaccagnini & Pursley 2000, Turffey & Finlay 2002, Dhillon, Albersheim, Alsaad, Pargass & Zupancic 2003, Semere, Karamanoukian, Levitt, Edwards, Murero, D'Ancona, Donias, & Glick 2003, Bragadóttir 2008), ensimmäistä kertaa isäksi tulleille (Hudson ym. 2003), teiniäideille (Hudson, Elek, Westfall, Grabau & Fleck 1999), yksinhuoltajaäideille (Dunham, Hurshman & Ell-

sworth 1998), keisarileikkauksen kokeneille äideille (Wang, Chung & Sung, 2006), päihteiden väärinkäyttäjille ja muille riskiäideille (C'de Baca ym. 1997, Thornberry ym. 2002, Ondersma ym. 2005) (Adler & Zarchin 2002; Herman, Mock, Blackwell & Hulsey 2005). Vanhempien tuen lisäämiseksi on tarpeellista kehittää lisää internetiä hyödyntäviä interventioita (Nyström & Öhrling 2004).

Vauvaperheiden vanhemmat käyttävät internetiä saadakseen sosiaalista tukea, etsiäkseen terveyteen ja hyvinvointiin liittyvää tietoa ja osallistuakseen keskusteluryhmiin (Ahonen 2001, Lagan, Sinclair & Kernohan 2006, Pallari, Tarkka, Aho, Åstedt-Kurki & Salonen 2011). Internet on osoittautunut vahvaksi viestinnän välineeksi, ja se auttaa vanhempia löytämään oman yhteisönsä (Hudson ym. 1999, Kouri 2006). Vanhemmat haluavat kuulua yhteisöön, jonka jäseniä yhdistää samanlainen elämäntilanne (Dunham ym. 1998). Toisaalta monet vanhemmat ovat huolissaan internetistä saatavan tiedon luotettavuudesta (Lamp & Howard 1999; Dhillon ym. 2003, Bernhardt & Felter 2004).

Tässä artikkelissa ihmisen ja teknologian vuorovaikutuksen tarkastelussa käytetään esimerkkinä Urbaani vanhemmuus -projektiä, jossa vauvaperheillä oli mahdollisuus saada tukea vauvankaa.fi-verkkopalvelun avulla.

3) Vauvaperheiden hyvinvointi suomalaisessa yhteiskunnassa

Lapsien ja heidän perheittensä hyvinvoinnin edistämiseksi antaa suuntaviivoja YK:n lapsen oikeuksien sopimus, joka velvoittaa niin valtiota, kuntia, lasten vanhempia kuin muitakin lasten kanssa toimivia aikuisia. Sen mukaan lapsella on oikeus erityiseen suojeluun ja hoivaan, riittävään osuuteen yhteiskunnan voimavaroista sekä oikeus osallistua ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti itseään koskevaan päätöksentekoon. Sopimuksen periaatteiden mukaan lapsella on oikeus hyvään elämään ja kaikki lapset ovat tasa-arvoisia. Kaikessa

päätöksenteossa lapsen etu on ensisijainen ja lapsen näkemykset on otettava huomioon. Vanhemmilla ja huoltajilla on sopimuksen mukaan ensisijainen vastuu lapsensa huolenpidosta ja kasvatuksesta. Tähän tehtävään heillä on oikeus saada tukea, ohjausta ja neuvontaa. Jos vanhemmat tai huoltajat eivät tuesta huolimatta pysty huolehtimaan lapsensa hyvinvoinnista, valtion on turvattava lapselle hyvä hoito sijaishoidon tai adoption kautta. (UNICEF 2011.)

Suomalainen neuvolajärjestelmä käynnistettiin toisen maailmansodan jälkeen tukemaan lasta odottavia ja alle kouluikäisiä lapsia kasvattavia perheitä. Toiminnan laatua ohjeistetaan asetuksella neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta ja lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta. Asetuksen tavoitteena on tehostaa lapsiperheiden, lasten ja nuorten terveyden edistämistä ja ehkäisevää toimintaa, mukaan lukien väestöryhmien välisten terveyserojen kaventaminen. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisohjelman (Kaste-ohjelman) lastenneuvolapalvelut ovat olennaisen tärkeä osa ohjelmaa tavoittaessaan lähes kaikki alle kouluikäisen perheet. Kaste-ohjelman mukainen kehittämistoiminta tarkoittaa lastenneuvoloiden toiminnan vahvistamista uuden asetuksen mukaisesti, moniammatillisen yhteistyön kehittämistä muiden sektoreiden kanssa ja erityispalveluiden tuen hyödyntämistä lapsia ja perheitä tuettaessa ja autettaessa. Kehittämistyön yhtenä tavoitteena on vähentää lasten ja perheiden pahoinvointia, joka on muun muassa ilmennyt lastensuojelun piirissä olevien lasten lukumäärän jatkuvana kasvuna. (Hakulinen-Viitanen & Pelkonen 2009.)

Lapsiperheet ovat muita tyyppillisemmin keskituloisia, mutta lapset ovat aikuisia todennäköisemmin pienituloisia (Sauli 2007). Lapsiperheistä pienituloisimpia ovat perheet, joissa on pieniä lapsia, mikä johtuu osin perheiden omista valinnoista, kuten perhevapaiden käyttö, mutta osin myös yleisemmästä perhepolitiikasta, työllisyyden ja sosiaaliturvan kehityksestä. Perhetyypin mukaan tarkasteltuna pienituloisimpia ovat yksinhuoltajat. (THL 2011.)

4) *Interventiot vauvaperheiden hyvinvoinnin tukemiseksi*

Salonen (2010) kuvaa väitöskirjassaan systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tuloksia vauvaperheille suunnatuista interventioista. Katsauksen mukaan vanhemmuutta tukevissa interventioissa taustalla on usein ennakko-oletus, että vanhempien tuki hyödyttää vanhempia, vauvaa ja koko perhettä (Guyer, Hughart, Strobino, Jones & Scharfstein, 2000. Kane, Wood & Barlow, 2007). Kuitenkin internet-perustaiset interventiot kohdentuivat selkeästi haastaviin tai ongelmatilanteisiin (Salonen 2010). Useat interventiot sisälsivät tietokannan, vertaiskeskustelun ja mahdollisuuden kysyä terveydenhuollon ammattilaisilta (Hudson ym. 2003, Kouri 2006). Aikaisempien tutkimusten mukaan vanhemmat hyötyivät vertaistuesta. Internetistä saatava tuki lisäsi vanhempien tietoa, muutti asenteita ja motivaatiota. Tuen on osoitettu vahvistaneen ensimmäistä kertaa isiksi tulleiden vauvanhoitovalmiuksia ja tyytyväisyyttä vanhemmuuteensa (Hudson ym. 2003).

Jatkossa olisi tärkeää kehittää ennaltaehkäisyyn suunnattuja interventioita vanhemmille. Samoin isiä pitäisi huomioida aikaisempaa enemmän, sillä useimmat interventiot ovat keskittyneet äiteihin. Vaikka aikaisempi tutkimus on rajoittunutta, osoittaa se kuitenkin, että informaatioteknologialla on potentiaalia toimia tärkeänä tukena lasta odottaville äideille ja isille. Internet-perustaisilla interventioilla on parempi mahdollisuus onnistua, mikäli niihin on liitetty interaktiivisia osioita. Systemaattisen katsauksen tuloksen mukaan hyödyllisimpiä ovat pitkäkestoiset interventiot, joihin kuuluu tietoa, vertaistukea sekä ammattilaisilta saatua tukea. (Salonen 2010.)

5) *Vauvankaa.fi-verkkopalvelu vauvaperheiden hyvinvoinnin tukena* *Urbaani vanhemmuus -projektissa*

Urbaani vanhemmuus -projektissa vauvankaa.fi-verkkopalvelun kehittämisen tavoitteena oli muodostaa luotettava, houkutteleva ja helppokäyttöinen vuorovaikutteinen internetpalvelu vauvaperheiden vanhemmille. Verkkosivustolla pyrittiin antamaan käytännöllistä, tarpeellista ja yhdenmukaista tietoa sekä tukea äideille ja isille. Verkkopalvelun sisällön kehittäminen perustui aikaisempaan tutkimustietoon, käytännön kokemustietoon ja sosiaali- ja terveystieteiden suosituksiin (Salonen ym. 2008). Palvelu tarkoitettiin vanhemmille raskauden puolivälistä lapsen ensimmäisen elinvuoden loppuun asti. Se muodostui tietopakettista, vertaiskeskustelusta ja mahdollisuudesta esittää hoitajalle kysymyksiä nimettömästi sähköpostitse, kahden viikon ajan vauvan syntymän jälkeen. Verkkopalvelun tietopakettien osa-alueet olivat: 1) **Äitinä**, 2) **Isänä**, 3) **Vauvan kanssa**, 4) **Parina ja perheenä**, 5) **Pulassa** ja 6) **Perheen tukena**. (www.vauvankaa.fi.) Verkkopalvelun tarkoituksena ei ollut korvata terveydenhuollon palveluita vaan toimia täydentäen niitä.

Salonen (2010) arvioi väitöskirjassaan kehitettyä verkkopalvelua vauvaperheiden äitien ja isien näkökulmasta. Vertailut tehtiin koe- ja kontrollisairaaloissa äideille ja isille erikseen. Seurantatutkimuksen aineisto kerättiin kvasikokeellista asetelmaa hyödyntäen. Sillä arvioitiin vanhemmuuden kokemuksissa tapahtuvaa muutosta 6–8 viikkoa lapsen syntymän jälkeen ja kehitetyn intervention vaikuttavuutta. Vertailut tehtiin koe- ja kontrollisairaaloissa äideille ja isille erikseen. Tutkimustulosten perusteella kehitetyllä verkkopalvellulla ei ollut vaikutusta vanhemmuuden kokemukseen 6–8 viikkoa lapsen syntymän jälkeen. Tutkimustulokset kuitenkin osoittavat, että verkkopalvelun välityksellä tavoitettiin hyvin monentyyppisiä vanhempia, erityisesti äitejä.

Pallari ym. (2011) tutkivat vauvankaa.fi-verkkopalvelun käytöstä saatuja kokemuksia. Tutkimuksen mukaan äideistä puolet

ja isistä neljännes oli käyttänyt verkkopalvelua. Vauvaa odottavat vanhemmat kaipasivat tietoa ja ohjeita vauvan hoitoon liittyen ja vauvan hoitoa koskevien ratkaisujen pohjaksi. Äideistä 28 % ja isistä viidennes sai verkkopalvelusta paljon tai todella paljon tietoa ja ohjeita vauvan hoitoon liittyen. Vanhemmista 30 % sai paljon tai todella paljon emotionaalista tukea ja kokivat, etteivät he ole yksin. Viidennes vanhemmista sai paljon tai todella paljon vahvistusta omille päätöksilleen ja rohkaisua toimia parhaaksi katsomallaan tavalla. Vain pieni osa vanhemmista oli tutustunut verkkopalvelussa toisiin vanhempiin. Tutkimustulosten mukaan nuoret käyttivät vauvankäyttö-verkkopalvelua useammin kuin yli 30-vuotiaat vanhemmat. Tulos vastaa tilastokeskuksen (2009) tietoja nuorten aikuisten Internetin käytön aktiivisuudesta. Äidit käyttivät verkkopalvelua ja keskustelupalstaa isiä enemmän. Isien vähäisempi osallistuminen internetissä ja verkkokeskusteluissa on ilmennyt aiemmissa tutkimuksissa (Sarkadi & Bremberg 2005, Madge & O'Connor 2006, Bragadottir 2008). Äideistä verkkopalvelua käyttivät useammin ensisynnyttäjät ja aiemminkin joltakin internetin keskustelupalstalta aikaisemmin tukea saaneet. Verkkopalvelun käyttäjät eivät eronneet ei-käyttäjistä koulutuksen, siviilisäädyn, lasten määrän, tietotekniikan käyttötaitojen tai aikaisemman internetin käytön suhteen. Sarkadi ja Bremberg (2005) saivat samansuuntaisia tuloksia tutkiessaan vanhempia, jotka käyttivät yhtä yleisimmin käytettyä vanhemmuuden tuen verkkopalvelua Ruotsissa.

Yhteenveto ja johtopäätökset

Urbaani vanhemmuus -projektissa yhdistyi julkisten terveyspalveluorganisaatioiden kehittämistyö, ammattikorkeakoulun opetuksen kehittäminen ja innovatiivinen projektityöskentely, yliopiston tutkimusperinne sekä yrityksen tuotekehittäminen. Yhteisenä tavoitteena oli

kehittää vauvaperheiden tueksi Internetiin verkkopalvelu, vauvankaa.fi, jota yksittäiset vauvaa odottavat perheet mutta myös koulutusorganisaatiot tai sairaalat voisivat käyttää. Projektin aikana kerättiin monipuolinen ja laaja tutkimusaineisto, jonka avulla saatiin myös kokemuksia verkkopalvelun käytöstä tai toisaalta vauvaperheen sieltä saamasta tuesta.

Vaikka suomalaisista nuorista aikuista lähes kaikki käyttävät Internetiä, Urbaani vanhemmuus -projektiin osallistuneista äideistä puolet ja isistä neljännes hyödynsi tehostettua tukea odotusaikana. Pohdittaessa syitä verkkopalvelun käyttämättömyyteen vanhemmat kuvasivat unohtaneensa asian, kokeneensa palvelun tarpeettomaksi tai kadottaneensa salasanan. Vähäisen käytön syitä olivat, että verkkopalvelua ei koettu ajankohtaiseksi eikä sisältö vastannut käyttäjien tarpeita odotusaikana. Vaikka kaikki vanhemmat eivät kokeneet verkkopalvelua tarpeelliseksi vielä odotusaikana, oli vanhemmilla mahdollisuus käyttää verkkopalvelua myöhemmin vauvan syntymän jälkeen.

Tutkimustulosten perusteella kehitetyllä vauvankaa.fi-verkkopalvelulla ei ollut vaikutusta vanhemmuuden kokemuksiin 6–8 viikkoa lapsen syntymän jälkeen. Tutkimustulokset kuitenkin osoittavat, että verkkopalvelun välityksellä tavoitettiin hyvin monentyyppisiä vanhempia, erityisesti äitejä. Tämä luo hyvän lähtökohdan terveydenhuollon verkkopohjaisten palvelujen kehittämiseksi tulevaisuudessa. Jatkossa tulisi kuitenkin kiinnittää aikaisempaa enemmän huomiota isille suunnattujen palvelujen kehittämiseen. Mielenkiintoista olisi myös seurata vanhempien kokemuksia pidempään, esimerkiksi lapsen ensimmäisen elinvuoden ajan.

Lähteet

Adler, C. & Zarchin, Y. (2002) The 'Virtual Focus Group': Using the Internet to Reach Pregnant Women on Home Bed Rest. *Journal of Obstetric, Gynecologic, & Neonatal Nursing* 31 (4), 418–427.

- Ahonen, P. (2001) Matalan ja korkean riskin ensisynnyttäjien raskaudenai-
kaiset odotukset ja synnytyskokemukset. Väitöskirja. Turku: Turun
yliopisto. Turun yliopiston julkaisusarja C 167.
- Bernhardt, J. M. & Felter, E. M. (2004) Online Pediatric Information Seek-
ing among Mothers of Young Children: Results from a Qualitative
Study Using Focus Groups. *Journal of Medical Internet Research*
6(1): e7.
- Bragadóttir, H. (2008) Computer-Mediated Support Group Intervention for
Parents. *Journal of Nursing Scholarship* 40(1), 32–38
- C'de Baca, J., Lapham, S.C., Skipper, B.J. & Watkins, M.L. (1997) Use of
Computer Interview Data to Test Associations between Risk Factors
and Pregnancy Outcomes. *Computers and Biomedical Research*
30, 232-243.
- Cotton, S. R. (2001) Implications of Internet Technology for Medical Sociol-
ogy in the New Millennium. *Sociological Spectrum* 21, 319–340.
- Dhillon, A. S. & Albersheim, S. G. & Alsaad, A. & Pargass, N. S. & Zupan-
cic, J. A. F. (2003) Internet Use and Perceptions of Information
Reliability Be Parents in a Neonatal Intensive Care Unit. *Journal of*
Perinatology 23, 420–424.
- Dunham, P., Hurshman, A. & Ellsworth, C. (1998) Computer mediated
social support: single young mother as a model system. *American*
Journal of Community Psychology 26, 281-306.
- Gray, J.E., Safran, C., Davis, R.B., Pompilio-Weitxner, G., Stewart, J.E., Zac-
cagnini, L. & Pursley, D. (2000) Baby Carelink: Using the internet
and telemedicine to improve care for high-risk infants. *Pediatrics*
106 (6), 1318-1324.
- Guyer, B., Hughart, N., Strobino, D., Jones, A. & Scharfstein, D.
(2000) Assessing the impact of pediatric-based development
services on infants, families, and clinicians: challenges toeva-
luating the Healthy Steps Program. *Pediatrics* 105 (3), E33.
- Hakulinen-Viitanen, T. & Pelkonen, M. (2009) Lastenneuvola lapsen ja
perheen terveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä. Teoksessa: Lapsiper-
heiden hyvinvointi 2009. Verkkokirja osoitteesta: [http://www.thl.
fi/thl-client/pdfs/0e6f5676-9ccf-4490-8496-45c7b3acce5f](http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/0e6f5676-9ccf-4490-8496-45c7b3acce5f). Luettu
27.2.2011.
- Hall, W. & Irvine, V. (2009) E-Communication among Mothers of Infants
and Toddlers in a Community-Based Cohort: A Content Analysis.
Journal of Advanced Nursing 65(1), 175–183.
- Herman, J., Mock, K., Blackwell, D. & Hulsey, T. (2005) Use of pregnancy
support Web site by low-income African American women. *Journal*
of Obstetric, Gynecology and neonatal nursing 34, 713-720.

- Hudson, D.B., Campbell-Grossman, C., Fleck, M.O., Elek, S.M. & Shipman, A. (2003) Effects of the New fathers Network on first-time fathers' parenting self-efficacy and parenting satisfaction during the transition to parenthood. *Issues in Comprehensive Pediatric Nursing* 26, 217-229.
- Hudson, D.B., Elek, S.M., Westfall, J.R., Grabau, A. & Fleck, M. (1999) Young parents project: A 21st-century nursing intervention. *Issues in Comprehensive Pediatric Nursing* 22, 153-165.
- Kane, G.A., Wood, V.A. & Barlow, J. (2007) Parenting programmes: a systematic review and synthesis of qualitative research. *Child: Care, Health & Development* 33 (6), 784-793.
- Kouri, P. (2006) Development of Maternity Clinic on the Net Service. Views of Pregnant Families and Professionals. *Kuopion yliopiston julkaisuja E. Yheiskuntatieteet* 131. Kopojuvä, Kuopio
- Lagan, B., Sinclair, M. & Kernohan W.G. (2006) Pregnant women's use of the internet: a review of published and unpublished evidence. *Evidence Based Midwifery* 4(1), 17-23.
- Lamp, J.M. & Howard, P.A. (1999) Guiding parents' use of the internet for newborn education. *The American Journal on Maternal Child Nursing* 24 (1), 33-36.
- Madge, C. & O'Connor, H. (2006) Parenting Gone Wired: Empowerment of New Mothers on the Internet. *Social & Cultural Geography* 7 (2), 199-220.
- Nyström, K. & Öhrling K. (2004) Parenthood experiences during the child's first year: Literature review. *Journal of Advanced Nursing* 43 (3), 319-330.
- Ondersma, S. J., Chase, S. K. & Svikis, D. S. (2005) Schuster C.R Computer-based brief motivational intervention for perinatal drug use. *Journal of Substance Abuse Treatment* 28 (4), 305-312.
- Pallari, T. & Tarkka, M-T & Aho, A. L. & Åstedt-Kurki, P. & Salonen, A. (2011) Vauvaperheiden vanhemmille kehitetyn verkkopalvelun käyttö, hyödyllisyys ja tuki. *Hoitotiede* 23, 83-94.
- Salonen, A. (2010) Parenting Satisfaction and Parenting Self-Efficacy during the Postpartum Period: Evaluation of an Internet-Based Intervention. *Akateeminen väitöskirja. Acta Universitatis Tamperensis*; 1547.
- Salonen, A. H., Kaunonen, M. , Åstedt-Kurki, P., Järvenpää, A-L & Tarkka, M-T. 2008. Development of an Internet Based Intervention for Parents of Infants. *Journal of Advanced Nursing* 64 (81), 60-72.
- Sanghavi, D.M. (2005) Taking well-Child care into the 21st century: a novel, effective method for improving parent knowledge using computerized tutorials. *Achieves of Pediatrics and Adolescent Medicine* 159 (5), 482-485.

- Sarkadi, A. & Bremberg, S. (2005) Socially unbiased parenting support on the internet: a Crosssectional study of users of a large Swedish parenting website. *Child: Care, Health & Development* 31 (1), 43-52.
- Sauli, H. (2007) Lasten ja lapsiperheiden toimeentulo. Teoksessa Tilastokeskus (toim.) *Suomalainen lapsi 2007*. Helsinki: Tilastokeskus, 269–286.
- Semere, W., Karamanoukian, H.L., Levitt, M. Edwards, T., Murero, M., D’Ancona, G., Donias, H.W. & Glick, P.L. (2003) A pediatric surgery study: parent usage of the Internet for medical information. *Journal of Pediatric Surgery* 38 (4), 560-564.
- Thornberry, J., Bhaskar, B., Krulewitsch, C.K., Wesley, B., Hubbard, M.L., Das, M., Foudin, L. & Adamson, M. (2002) Audio Computerized Self-report Interview Use in Prenatal Clinics. *Computers, Informatics, Nursing* 20 (2), 46-52.
- THL. 2011. Lapsiperheiden hyvinvointi 2009. Verkkokirja osoitteesta: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/0e6f5676-9ccf-4490-8496-45c7b3acce5f>. Luettu 27.2.2011.
- Tilastokeskus. 2010. Tieto- ja viestintäteknikka käyttö. Verkkootikkeli osoitteesta http://www.stat.fi/til/sutivi/2010/sutivi_2010_2010-10-26_tie_001_fi.html. Luettu 27.2.2011.
- Tuffrey, C. & Finlay, F. (2002) Use of the internet by paediatric outpatients. *Achieves of Disease in Childhood* 87, 534-536.
- UNICEF. 2011. Lapsen oikeuksien sopimus. Verkkootikkeli osoitteesta: http://www.unicef.fi/Lapsen_oikeuksien_sopimus_koko. Luettu 27.2.2011.
- Valtiovarainministeriö 2007. *Verkkopalvelujen laatukriteeristö – väline julkisten verkkopalveluiden kehittämiseen ja arviointiin*. Julkaisuja 7a/2007. Verkkootikkeli osoitteesta http://www.suomi.fi/suomifi/laatuverkkoon/laatukriteeristo/uusi_kriteeristo/verkkopalvelujen_laatu_kriteeristo/Verkkopalvelujen_laatu_kriteeristo.pdf. Luettu: 27.2.2011.
- Wallace, C., Leask, J., Trevena, L.J. (2006). Effects of a web based decision aid on parental attitudes to MMR vaccination: a before and after study. *British Medical Journal* 332, 146–149.
- Wang, H.-H., Chung, U.-L., Sung, M.-S., Wu, S.-M. (2006) Development of a webbased childbirth education program for a vaginal birth after c-section (VBAC) mothers. *Journal of Nursing Research* 14, 1–8.
- Wingert, S., Harvey, C., Duncan, K. A. & Berry, R. F. (2005) Assessing the needs of assistend reproductive technology users of an online bulletin board. *International Journal of Consumer Studies* 29 (5), 468-478.